

ШЕВЧЕНКОЗНАВЧА ПРОСТОРІНЬ ЮРІЯ БАРАБАША

Адріана ГЕНЦ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української літератури імені академіка Михайла Возняка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,*

e-mail: adrianahence@gmail.com

Окреслено основні детермінанти шевченкіани Юрія Барабаша. Об'єктом статті обрано шевченкознавчі монографії літературознавця, опубліковані у ХХІ столітті, предметом дослідження стала парадигматика наукової методології вченого, головно – тематично-проблемні та образно-історіософські аспекти його шевченкознавчих студій. Проаналізовано форми історико-літературного дискурсу та принципи генологізації шевченкознавчих праць вченого. Систематизовано категоріальні ряди й відношення тематично-проблемного, образно-історіософського «прочитання» Шевченкового слова. Важливими є дослідження ключових складових поетичного ідіостилу, з'ясування генези й естетичної природи текстів Шевченка. У статті актуалізовано проблематику національної самокритики, національної історії та національної держави у творчості Т. Шевченка. Осмислено наративні принципи літературознавчої методології Ю. Барабаша та індивідуальний науковий інструментарій вченого, який передовсім ґрунтується на рецептивному, герменевтичному та текстуально-аналітичному принципах. Авторка також окреслює стрижневі літературознавчі підходи Ю. Барабаша (історіософський, антропологічно-гуманістичний та міфологічний), які базовані на ідейно-культурологічній, ретроспективній і компаративістській методології дослідника. Акцентовано на питанні способу вивчення творчості Т. Шевченка, розкритті змісту і форми його художніх творів, висвітлено проблему літературної таксономії. Ю. Барабаш, головно, звертає увагу на мистецько-естетичну складову, суб'єктивний і психологічний аспекти твору, його тональність, образність і взаємозв'язки між композицією та структурою. Помітне місце у науковому доробку вченого посідає компаративістське дослідження творчих особистостей Т. Шевченка та М. Гоголя. У працях «Коли забуду тебе, Єрусалиме» (2001) та «Вибрані студії: Сковорода. Гоголь. Шевченко» (2006) вчений розглядає ці постаті крізь призму ідейно-художніх, культурно-історичних і філософських аспектів. У статті окреслено основні шевченкознавчі здобутки Ю. Барабаша, досліджено важливі етапи еволюції його літературознавчих поглядів, які мають вирішальний вплив на становлення наукової шевченкіани ХХІ століття.

Ключові слова: шевченкознавство, Юрій Барабаш, шевченкознавчі монографії, наукова методологія, літературознавча просторінь.

THE SPACE OF YURIY BARABASH'S SHEVCHENKO STUDIES

Adriana HENTS

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Ukrainian Literature
1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine,*

The main determinants of Yuri Barabash's Shevchenko studies have been outlined in the article. The author chooses Shevchenko studies' monographs of Yuri Barabash published in the 21st century as the object of study and paradigms of scientist's scientific methodology (figurative and historiosophical, thematic and problematic aspects of Barabash's Shevchenko studies) as the subject of study. The forms of historical and literary discourse and the principles of genealogization of Shevchenko's studies are analyzed. The categorical series and relations of the thematically problematic, figuratively-historiographical "reading" of Shevchenko's work are systematized. Important the studies of the key components of poetic idiostyle, the elucidation of the genesis and aesthetic nature of Shevchenko's texts are important as well. The article deals with the problems of national self-criticism, national history and national state in Shevchenko's work. The author comprehends narrative principles of the literary methodology Yu. Barabash's methodology, individual scientific tools, which is primarily based on receptive, hermeneutic and textual-analytical principles. The article deals with the question of the way of studying of Shevchenko's work, the disclosure of the content and the form of his texts, highlights the problem of literary taxonomy. Yu. Barabash first of all draws attention to the artistic and aesthetic component, the subjective and psychological aspect of Shevchenko's work, its tonality, imagery and the relationship between the composition and structure of each specific text. The comparative study of the creative personalities of T. Shevchenko and M. Hohol has a prominent place in Barabash's scientific work. The scientist examines these figures through the prism of ideological, artistic, cultural, historical and philosophical aspects in "When I Forget You, Jerusalem" (2001) and "Selected Studios: Skovoroda. Hohol. Shevchenko" (2006). The article identifies the major Shevchenko's achievements of Yu. Barabash, explores important stages of the evolution of scientist's literary criticism, which have a decisive influence on the formation of the Shevchenko's studies of the 21st century.

Keywords: Shevchenko studies, Yuri Barabash, Shevchenko studies' monographs, scientific methodology, literary space.

«Моєю метою було ввійти – й увести за собою читача – в просторінь Шевченкової поезії, його художнього світу, його Слова. Просторінь слів неzmіренну, вона-бо вміщує і близький, з дитинства знайомий кожному з нас локус “садка вишневого” коло рідної хати, й разом неосяжний космос людської душі та вселюдського буття» [4, с. 4], – так влучно окреслив ціль і конкретне часоспрямоване призначення своєї шевченкіани Юрій Барабаш. Авторський термін-неологізм «просторінь» – це безсумнівно багатозначне поняття, яке ввів у активний науковий обіг саме цей літературознавець. Визначальними для названого дефінітивного означення є необмеженість протяжності (в усіх вимірах і напрямках) та єдність цієї протяжності з обсягом (як основними об'єктивними формами існування матерії), так і обшир, для якого у своїй повноті характерною є відсутність будь-яких обмежень чи перешкод [10, т. 8, с. 298]. Тобто шевченкознавчу діяльність Ю. Барабаша можна окреслити та градувати як прагнення всебічного вивчення не лише літературної спадщини

українського поета, а й його епохи, оточення, місця митця в загальноєвропейському художньому просторі й часі.

Загалом науковий доробок сучасного глибокого й оригінального вченого знаний і вельми авторитетний в академічному й публіцистичному середовищах, однак ще мало осмислений власне в літературознавчій історіографії. Згадаємо аналітико-синтетичну вступну статтю Володимира Панченка до книги Ю. Барабаша «Просторінь Шевченкового слова» під назвою «Поліфонія Шевченкового слова» [8], його ж працю «Велика трійця українського духу: концепції та версії Юрія Барабаша» [7]; довідкову та аналітичну статтю Олександра Бороня про вченого в «Шевченківській енциклопедії» [11] і його ж дослідження «Шевченкознавчі інтерпретації Юрія Барабаша» [6]; статтю Василя Пахаренка «“У всякого своя доля...” Роздуми над новою книжкою Ю. Барабаша» [9]. Саме тому метою нашої статті є окреслити парадигматику шевченкіани Ю. Барабаша, тобто систематизувати його категоріальні ряди й відношення тематично-проблемного, образно-історіософського «прочитання» Шевченкового слова, парадигматичні відношення літературознавчої методології та індивідуального наукового інструментарію вченого.

Юрій Барабаш – автор комплексно-аналітичних інтерпретаційних розвідок про віршовані тексти Т. Шевченка «Чигрине, Чигрине...», «Великий льох», «Сон («У всякого своя доля...»)), «Три літа», «Юродивий». Літературознавець не лише проаналізував семантико-структурну основу текстів, але й визначив «лірично-історіо(націо)софську природу» архітворів нашого класика. Ю. Барабаша-дослідника передовсім цікавить мистецько-естетична складова, суб'єктивний і психологічний аспекти твору, його тональність, образність і навіть нетривіальний метод, «умотивованість» і функціональність композиції і структури конкретного тексту. Щодо цього доречними є зауваги О. Бороня про те, що Ю. Барабаш у кожній своїй літературно-критичній праці перш за все намагається віднайти «полісемантичність», «багатовимірність», «змістову насиченість» і «широкосяжність проблемного діапазону» будь-якого тексту [11, с. 327].

Безперечно, стрижневим маркером наукової просторони Ю. Барабаша є денотат «Україна», що його Т. Шевченко розуміє не лише як етнізм, але й як цілісний полісемантичний словообраз *«не інваріантного, а радше коваріантного типу»* [5, с. 7], що ґрунтується на етнопросторових поняттях, образах-знаках та образах-символах. Окрім обсягу та меж мегапоняття «Україна», у Шевченкових творах Ю. Барабаша цікавлять й позатекстові структурні компоненти: рецепція образу крізь призму політичного, історико-культурного, націософського контексту. Хоча концепт «Україна» літературознавець називає *«своєрідною поетичною емблемою»* [5, с. 7], але водночас влучно зауважує, що ним *«означено найвищу духовну і моральну вартість як національного, щобільше – загальнолюдського засягу, так і особистісного, якщо завгодно – інтимного плану»* [5, с. 4]. Не менш важливою у творчості Т. Шевченка є наскрізна дихотомія «батьківщина–чужина», *«коли поступово відкривається прихована багатозаровість і багатозначність опозиції, її структури, різноманітність внутрішніх зв'язків, відтінків, обертонів»* [1, с. 62], – вважає дослідник. Ця площина Шевченкової індивідуальної поетики постійно є предметом студій у монографіях ученого, засобом для дослідження неповторної творчої особистості поета, з'ясування генези й естетичної природи його текстів.

Ю. Барабаш також постійно і дуже докладно аналізує історіософське підґрунтя творів Т. Шевченка, що ґрунтувалося на розумінні історичної долі України в контексті геополітичної ситуації опосередковано через аспекти минувшини та візії майбутнього. Загалом літературознавець акцентував увагу на кількох стрижневих тезах: історіософське начало Шевченкових творів має свій поетапний розвиток; проекція історіософії поета є як діахронічною, так і синхронічною; питомою ознакою історіософського мислення Т. Шевченка є закорінення в національний ґрунт. Один із активних «материкових» шевченкознавців і «барабашезнавців» сучасності В. Панченко наголосив на тому, що «московський» дослідник (точніше було б назвати «дослідник у Москві». – А. Г.) справедливо розглядає Шевченкову історіософію в динаміці: 1) преісторіософський етап (ранній період, коли українська історія під впливом

романтично-фольклорних чинників уявлялася молодому Шевченкові «поємою вольного народу»); 2) власне історіософія (поема «Гайдамаки» з її «дідовою правдою» і водночас із украй важливими для розуміння авторських інтенцій ліричними відступами); 3) зламний період «Трьох літ», коли багато що в українській минувшині поет побачив новими, вільними від замилювання очима [8, с. 8]. Отже, можемо говорити про історико-філософський підхід Ю. Барабаша, який базований на ідейно-культурологічній, ретроспективній і компаративістській методології дослідження творчості Т. Шевченка.

Визначальним для дослідника є антропологічно-гуманістичний підхід у рецепції цілісної постаті поета й людини, яка діяла в певному складному історичному часі та сповідувала і дотримувалася найвищих загальнолюдських християнських принципів світосприйняття. *«Шевченків імператив України, – зауважує Ю. Барабаш, – імператив духу, а не сили, людськості, а не людиноненависництва»* [5, с. 5]. Саме тому історіософія знаходить своє втілення в конкретних Шевченкових текстах, художніх сюжетах, мотивах та образах, де почасти трапляються *«спалахи настроїв архаїчних, бунтарських, стихійно-повстанських»* [4, с. 68], але, головно, панують етнографічно-романтичні та загальнолюдські, християнські (хай не завжди канонічно інтерпретовані) засади, відзначає дослідник. У центрі поглядів поета постійно є нація, її усвідомлення й осмислення в певному часопросторовому континуумі. Історіософські координати творчості Шевченка загалом виразно подають *«поетично-історіософський футурологічний прогноз»* [4, с. 69], – аргументовано зазначає літературознавець. Тісно пов'язана з питанням історіософії проблематика *національної самокритики, національної історії та національної держави*. Самокритика, на думку Ю. Барабаша, – це достоту *«духовний поетів подвиг, доконечний чинник і передумова побудування модерної історіософської та поетичної концепції України»* [5, с. 13]. Власне, вона (самокритика. – А. Г.) ґрунтується на духовній зрілості, глибині національної свідомості. Справедливо Ю. Барабаш зауважив, що темні сторінки нашої історії є, на жаль, *«наслідком як фатально неприхильної історичної долі, так і – ніде правди діти – виявом далеко не кращих рис етноменталітету,*

національної соціопсихологічної традиції, колективного несвідомого, втім, детермінованих зрештою тією ж таки метафізично жорстокою до України історією» [5, с. 10].

На дослідженні Шевченкової історіософії, безумовно, позначилася доктрина міфологізації його творчості. І тут варто згадати наукову полеміку Ю. Барабаша з Григорієм Грабовичем, автором напрочуд дискусійної розвідки «Поет як міфотворець» (1998). На думку останнього, міф – це основна тема Шевченкової творчості і водночас причина її автобіографізму. Тож, дихотомія «поет-пророк» для Г. Грабовича – це протиставлення поета і міфотворця: міф – вища правда, а «міфотворець» – системно-аналітичне окреслення цього «пророка». Зовсім не погоджується з цією думкою Ю. Барабаш, позаяк міф та історія *«не протистоять одне одному, вони складають синкретичну, історіософську двоєдність» [5, с. 37].* Навіть більше, зазначив дослідник, *«Шевченків романтичний міфологізм, зокрема міфологізація ним минулини України, закорінені в ґрунті саме національної історії» [5, с. 37].* У цьому ракурсі стає цілком помітне навмисне *«препарування Шевченкових текстів на користь міфу, начебто цілковито вивільненого від історизму» [8, с. 14],* – слушно апелює науковець до основної тези розвідки свого колеги.

Наскрізною для дослідника є проблематика «Шевченко–Гоголь», яка реалізована у працях «Коли забуду тебе, Єрусалиме» (2001) та «Вибрані студії: Сковорода. Гоголь. Шевченко» (2006). Ю. Барабаш розглянув ці постаті в усьому обширі літературних, культурно-історичних і філософських аспектів, виявивши і наскрізний корелятивний зв'язок, і низку бінарних опозицій. *«Етнічні брати, діти однієї матері, – пише дослідник, – вони мали різні “групи крові”, кожен свій генетичний код, їхні родоводи відбивають дуже різні станові й соціальні зрізи українського суспільства, вияви й етапи буття етносу, різні грані національної психології» [1, с. 34].* Ю. Барабаш розглянув схожість антиномій національної свідомості Шевченка та Гоголя, які ґрунтуються на різних аспектах світовідчуття, концептах особистісно-художнього менталітету, а відтак і на спільній національній природі поетики й естетики. Власне, у цих антиноміях *«відбилися глибокі злами в історії трагічно*

розколених нації, позбавленої повноцінного історичного, відтак і національного, континуїтету» [1, с. 34]. Водночас відмінності зумовлені певною соціальною детермінованістю, різними етнопсихологічними типами. Дослідника також цікавить проблема національної самосвідомості, мови художніх текстів цих письменників, структурно-композиційна та сенсотворча дихотомія «батьківщина–чужина».

Помітне місце у шевченкознавчій простороні вченого посідає також компаративістське дослідження творчих особистостей Т. Шевченка та Г. Сковороди. Ю. Барабаш, зокрема, зауважив трансформації тем і мотивів Сковороди у Шевченка, а саме: перейнятість сакральністю та глибинним змістом Біблійного слова, фольклорні елементи у творчості, естетико-емоційна складова, художня символіка й емблематика. Та найбільша спорідненість, на погляд дослідника, ґрунтується на кордоцентричній природі художнього мислення Шевченка і Сковороди, що є виявом суто специфічної риси української ментальності [4, с. 455].

Цікавою є рецепція Ю. Барабаша шевченкознавчого дискурсу Івана Дзюби, найяскравішими ознаками якого є полемічність, структурно-сенсовість, когерентність різних критичних поглядів, міждисциплінарність. Шевченкіана І. Дзюби, на думку Ю. Барабаша, складає його автопортрет, *«як дослідника, мисленника, особистості, виявляючи суть і найвиразніші риси того неповторного явища в українському духовно-суспільному розвої останнього півстоліття» [4, с. 485].*

У контексті розвитку шевченкознавства значною є заслуга Ю. Барабаша у дослідженні етико-екзистенційної проблематики («просторинь екзистенції» [4, с. 23]) творчості Шевченка. Літературознавець зосередив увагу на таких духовних екстремах, як **любов, слово, самотність, помста, смерть**, які є стрижневими складовими Шевченкового поетичного ідіостилю. Екзистенційний мотив **любові** дослідник вважає *«однією з ментальних і поетичних констант»* Т. Шевченка, *«всевладним моральним імперативом», «першопочатковим імпульсом ліричних інтенцій», «джерелом і душевним поштовхом» [4, с. 156].* Значною мірою, на думку Ю. Барабаша, творчість

Шевченка насичена концептом **слово** в усіх його конотативних модифікаціях, алегоричній образності, архетипності та міфологічності. Оригінально визначена варіативність мотиву **самотності** – «самотність посеред людності» [4, с. 225], «самотність-на-чужині» [4, с. 241], «геній і самотність» [4, с. 244], що заснована на топосах самодостатності, самоствердження й «подолання самотності» [4, с. 246]. Мотив **помсти** у художніх текстах Т. Шевченка Ю. Барабаш експлікує передовсім крізь призму філософсько-етичного, соціального, націо- та історіософського й особистісного дискурсів. Наявність екзистенційних мотивів **смерті** у творчості поета дослідник пояснив самобутньою творчою індивідуальністю, драматизмом власної долі, особливостями світогляду і світовідчуття та неповторним психічним складом [4, с. 288]. Слушною, на нашу думку, є заувага В. Панченка про те, що Ю. Барабаша найбільше цікавить *«динаміка наскрізних мотивів, їх трансформація і зв'язок із позатекстовими структурами та реальним контекстом»* [8, с. 7]. Також промовистими і вкрай влучними є метафоричні слова В. Панченка про визначальну особливість індивідуальної наукової манери літературознавця, про стильові якості й переваги Ю. Барабаша як дослідника, яка передовсім *«полягає в тому, що загадки художніх фрагментів він прагне розгадати, користуючись зв'язкою ключів, а не з допомогою єдиного, начебто універсального ключа»* [8, с. 14]. Власне, розглядаючи діахронно всю багаторічну «височінь» і «широчінь» шевченкіани науковця («Коли забуду тебе, Єрусалиме...»: Гоголь і Шевченко: порівняльно-типологічні студії» (Харків, 2001); «Тарас Шевченко: імператив України: історіо- й націософська парадигма» (Київ, 2004); «Чуже слово» в структурі ліричного монологу («Кавказ»): Конспект (НШК 35. Кн. 2); «Сон імперської ночі. Ще одна спроба прочитання поеми-комедії Т. Шевченка «“Сон” (Кур'єр Кривбасу, 2005. № 183); «“Шевченківський текст” Івана Дзюби» (Дивослово, 2008. № 3); «Україна»; «Помста»; «Любов»; «Самотність»; «Смерть»; «Слово» (у книзі «Теми і мотиви поезії Тараса Шевченка». Київ, 2008); «Национальная история в мистериальном освещении. Поэма-мистерия Т. Шевченко «Подземелье» («Великий льох») (Литературная класика в диалогі культур. Москва, 2008); «Просторінь Шевченкового Слова» (2011), варто

продовжити Панченків образ «ключа» і сказати, що Ю. Барабаш ніколи не використовував примітивні кустарні «відмички» до Шевченкових текстів. Про методологічну парадигму шевченкознавчих розвідок ученого говорити доволі складно, бо вона була плинною і змінною. Автор статті про Ю. Барабаша у «Шевченківській енциклопедії» О. Боронь визначає два основні методи його досліджень: «метод порівняльного аналізу» та «семантико-типологічний» [11, с. 326]. Окрім того, можна виділити ще три стрижневі принципи шевченкіани Ю. Барабаша: *рецептивний, герменевтичний* (ґрунтується на інтерпретації та тлумаченні основних концептів творчості поета) і *текстуально-аналітичний*, крізь призму якого дослідник розглядає єдність і взаємозалежність таких категорій, як «сенси і структура, ідея і концепт, знак і образ» [4, с. 19]. Безперечно, у контексті шевченкіани Ю. Барабаша саме таке «багатство методологічного інструментарію і його фахове застосування забезпечило їй ефект дослідницького симфонізму» [8, с. 14]. Отже, для національного шевченкознавства є така нагальна потреба дослідити й систематизувати весь науковий і публіцистичний доробок Ю. Барабаша, українознавця «в екзилі», проаналізувати рецепцію його публікацій власне в українському, а також в азійському і світовому науковому просторах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Барабаш Ю.* «Коли забуду тебе, Єрусалиме...»: Гоголь і Шевченко: порівняльно-типологічні студії. Харків, 2001. 373 с. (Серія «Харківська школа»).
2. *Барабаш Ю.* Вибрані студії: Сковорода. Гоголь. Шевченко. Київ: Києво-Могилянська Академія, 2006. 744 с.
3. *Барабаш Ю.* Не відверну лиця. Київ: Темпора, 2013. 756 с.
4. *Барабаш Ю.* Просторінь Шевченкового слова. Київ: Темпора, 2011. 510 с.
5. *Барабаш Ю.* Тарас Шевченко: імператив України. Історіо- й націософська парадигма. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 181 с.
6. *Боронь О.* Шевченкознавчі інтерпретації Юрія Барабаша // Слово і час, 2011. № 8. С. 26–30.
7. *Панченко В.* «Велика трійця» українського духу: концепції та версії Юрія Барабаша // Барабаш Ю. Вибрані студії: Сковорода. Гоголь. Шевченко. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. С. 7–19.
8. *Панченко В.* Поліфонія шевченкознавчих інтерпретацій // Барабаш Ю. Просторінь Шевченкового слова. Київ: Темпора, 2011. С. 7–14.

9. Пахаренко В. «У всякого своя доля...» Роздуми над новою книжкою Ю. Барабаша // Слово і час. 2002. № 12. С. 65–78.
10. Словник української мови: в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980.
11. Шевченківська енциклопедія: в 6 т. Київ: НАН України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2012. Т. 1: А–В. 744 с.

REFERENCES

1. Barabash, Yu. (2001). *“Koly zabudu tebe, Yerusalyme...”*: Hohol i Shevchenko: porivnialno-typolohichni studii. Kharkiv: Seriiia “Kharkivska shkola”.
2. Barabash, Yu. (2006). *Vybrani studii: Skovoroda. Hohol. Shevchenko*. Kyiv: Kyievo-Mohylianska Akademiia.
3. Barabash, Yu. (2013) *Ne vidvernu lytsia*. Kyiv: Tempora.
4. Barabash, Yu (2011). *Prostorin Shevchenkovoho slova*. Kyiv : Tempora.
5. Barabash Yu (2004). *Taras Shevchenko: imperatyv Ukrainy. Istorio- y natsiosofska paradyhma*. Kyiv: Vyd. dim “Kyievo-Mohylianska akademiia”.
6. Boron, O (2011). Shevchenkoznavchi interpretatsii Yuriiia Barabasha. In: *Slovo i chas*, (8), 26–30.
7. Panchenko, V (2007). “Velyka triitsia” ukrainskoho dukhu: kontseptsii ta versii Yuriiia Barabasha. In: Barabash, Yu. *Vybrani studii: Skovoroda. Hohol. Shevchenko*. Kyiv: Kyievo-Mohylianska akademiia, 7–19.
8. Panchenko, V (2011). Polifoniia shevchenkoznavchykh interpretatsii. In: Barabash, Yu. *Prostorin Shevchenkovoho slova*. Kyiv: Tempora, 7–14.
9. Pakharenko, V (2002). “U vsiakoho svoia dolia...” Rozdumy nad novoiu knyzhkoiu Yu. Barabasha. In: *Slovo i chas*, 2002, (12), 65–78.
10. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t. (1970–1980). / [za red. I. K. Bilodida]. Kyiv: Naukova dumka.
11. Shevchenkivska entsyklopediia: v 6 t (2012). Kyiv: NAN Ukrainy, In-t l-ry T. H. Shevchenka. t. 1: А–В.

THE SPACE OF YURII BARABASH’S SHEVCHENKO STUDIES

Adriana HENTS

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Ukrainian Literature
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: adriana_hence@gmail.com*

The main determinants of Yuri Barabash’s Shevchenko studies have been outlined in the article. The author chooses Shevchenko studies’ monographs of Yuri Barabash published in the 21st century as the object of study and paradigms of scientist’s scientific methodology (figurative and historiosophical, thematic and problematic aspects of Barabash's Shevchenko studies) as the subject of study. The forms of historical and literary discourse and the principles of genealogization of Shevchenko’s studies are analyzed. The categorical series and relations of the thematically problematic, figuratively-historiographical “reading” of Shevchenko’s work are systematized. Important the studies of the key components of poetic idiostyle, the elucidation of the genesis and aesthetic nature of Shevchenko's texts are important as well. The article deals with the problems of national self-criticism, national history and national state in Shevchenko's work. The author

comprehends narrative principles of the literary methodology Yu. Barabash's methodology, individual scientific tools, which is primarily based on receptive, hermeneutic and textual-analytical principles. The article deals with the question of the way of studying of Shevchenko's work, the disclosure of the content and the form of his texts, highlights the problem of literary taxonomy. Yu. Barabash first of all draws attention to the artistic and aesthetic component, the subjective and psychological aspect of Shevchenko's work, its tonality, imagery and the relationship between the composition and structure of each specific text. The comparative study of the creative personalities of T. Shevchenko and M. Hohol has a prominent place in Barabash's scientific work. The scientist examines these figures through the prism of ideological, artistic, cultural, historical and philosophical aspects in "When I Forget You, Jerusalem" (2001) and "Selected Studios: Skovoroda. Hohol. Shevchenko" (2006). The article identifies the major Shevchenko's achievements of Yu. Barabash, explores important stages of the evolution of scientist's literary criticism, which have a decisive influence on the formation of the Shevchenko's studies of the 21st century.

Keywords: Shevchenko studies, Yuri Barabash, Shevchenko studies' monographs, scientific methodology, literary space.